

Branka Milošević*

ISSN 0469 - 6255
(297 - 300)

KAKO SU RASPAD JUGOSLAVIJE I STVARANJE NOVIH MEĐUNARODNIH PRAVNIH SUBJEKATA UTJECALI NA PRAVNE ODNOSI NA JADRANU

UDK 321.013 (262.3) : (497.1)

Izvorni znanstveni rad

Sažetak

Polazeći od činjenice da u pravnom smislu more nije jedinstveno područje i da njegov pravni status zavisi od vlasti koju pojedine države ili međunarodna zajednica imaju nad njim, u ovom radu obrađeni su pravni odnosi na Jadranu kako s aspekta internog prava obalnih država tako i s aspekta međunarodnog prava.

Prikazan je razvoj pravnih odnosa počevši od njihova nastanka do današnjih dana.

Posebno su obrađeni pravni odnosi nakon drugog svjetskog rata s obzirom na to da je u to vrijeme došlo i do kodifikacije materije o pravu mora, pa su postojeće države svojim nacionalnim propisima regulirale iskorištavanje svoga morskog prostora tako da na tim prostorima osim međunarodnog prava sad vrijede i nacionalni propisi.

Razdoblje nakon raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i nastanka novih međunarodno-pravnih subjekata, odnosno država na Jadranu, prikazano je u svjetlu reguliranja pravnih odnosa između novoformiranih država s posebnim osvrtom na propise koji ovu materiju reguliraju u našoj zemlji.

Zemljopisno promatrano, Jadransko more zaljev je Sredozemnog mora, koji se proteže od Otrantskih vrata u smjeru sjevera do Tršćanskog zaljeva, odnosno od najjužnije točke, tj. 40° 07'N i 18° 31'E Otrantskim vratima, do točke 45° 47'N i 13° 35'E u Tršćanskom zaljevu.

Jadransko more ne ubraja se u velika mora, njegova površina pri srednjoj morskoj razini iznosi svega 138.595 km². Ono je duguljastog oblika tako da njegova dužina iznosi 783 km ili 423 morske milje. Međutim, kopnena mu je obala duga 3.737 km, a otočna 4.130, tako da ukupna dužina njegove kopnene obale zajedno s otocima iznosi 7.867 km. Širina Jadrana je različita na pojedinim dijelovima, pa kod poluotoka Istre iznosi 102 km, kod luke Bara 355 km, dok od gradića Vasta na talijanskoj obali do Stobreča na hrvatskoj obali iznosi 117 morskih milja, odnosno 216,69 km, njegova prosječna širina je 248,3 km.¹

Svoje ime dobilo je po gradu Adriji ili Atriji. Najstariji grčki geografi nazivaju ga *Adriatike talassa* - Jadransko more ili *Adriatikos kolpos* - Jadranski zaljev. Međutim,

tijekom stoljeća njegov se naziv mijenjao, tako ga Rimljani nakon zauzeća cijelog Sredozemnog mora zovu *Mare superum* (gornje more) za razliku od Jonskog mora, koje su nazivali *Mare inferum* (donje more). Ti se nazivi nisu održali pa ga Slaveni zovu samo Jadran, odnosno Jadransko more. Hrvatski kralj Petar Krešimir IV. zove ga u jednoj ispravi Dalmatinsko more dok je kod Dukljana nastao i naziv Diklitijsko more. U narodu je često Jadran nazivan i Hrvatsko more, a u našoj starijoj literaturi pojavljuje se i naziv Slovinsko more. Ipak, preovladao je naziv Jadransko more, koji se održao do današnjih dana, tako da se danas samo naziva Jadransko more, odnosno Jadran.²

Značaj Jadrana kao plovidbenog puta određen je njegovim zamljopisnim položajem, koji ga čini veoma značajnim pomorskim putem. Naime, to je najkraći put između dijelova srednje Europe i Podunavlja, a Jadran spaja istočni i zapadni dio Mediterana, tj. zemlje na Atlantskom oceanu s alpskim i balkanskim zemljama. Zbog toga, njegova važnost kao plovidbenog puta ogleda se više u longitudinalnom nego u transverzalnog pravcu, odnosno u smjeru sjeverozapad-jugosjever. Istina, u vrijeme kad su jadranske obale bile pod vlašću Rimljana, poprečna plovidba imala je prioritet pred uzdužnom, a to iz razloga što je Rim kao kontinentalna država posvećivao mnogo veću pažnju izgradnji kopnenih putova koji su mu služili za daljnja osvajanja novih kontinentalnih prostora. Baš iz tog razloga, u to vrijeme dolazi do stagnacije uzdužne plovidbe na Jadranu i ujedno razvitka poprečne plovidbe, između zapadne i istočne jadranske obale.³

Prometna funkcija Jadranskog mora intezivira se pojavom Venecije kao pomorske sile, pa se u to vrijeme naglo razvija longitudinalna plovidba kao osnovna funkcija Jadrana, i on se ubraja u najprometnije putove tadašnjeg svijeta. Međutim, prelaskom svjetske trgovine preko Atlantika, što je posebno došlo do izražaja otkrićem Amerike, Jadran gubi u svojoj važnosti kao plovidbeni put i sve više njegova uloga u svjetskoj plovidbi gubi na značenju; postaje plovidbeni put drugog reda, ako se tako može reći.

Izgradnjom Sueskog kanala stvaraju se uvjeti za ponovni razvoj Jadrana kao plovidbenog puta. Naime, on postaje najkraćom prometnom vezom između srednje Europe i Podunavlja s Levantom i istočnim Sredozem-

*Dr. Branka Milošević
Pomorski fakultet Dubrovnik, Dubrovnik

ljem; čak što više, preko Sueskog kanal stvara se najkraća prometna veza sa Srednjim i Dalekim istokom, te sa svim područjima Afrike i Azije, istočno od Sueza. Na taj način, otvaranjem Sueskog kanala revitalizira se Jadran kao svjetski plovidbeni put pa se slobodno može reći da je njegovo značenje poraslo u usporedbi s prethodnim periodom i da je danas jedan od veoma važnih putova u svijetu, s tim što se i u budućnosti može očekivati da će njegova uloga kao glavnoga prometnog puta imati tendenciju stalnog porasta u značaju međunarodne trgovine.⁴

Polazeći od činjenice da u pravnom smislu more nije jedinstveno područje, te da njegov pravni status zavisi od vlasti koje pojedine države ili međunarodna zajednica imaju nad njim, u daljnjem izlaganju poklonit ćemo pažnju pravnim odnosima na Jadranu, jer je to i inače prvenstvena zadaća ovog rada. Kad već govorimo o pravnim odnosima na Jadranu, smatramo za potrebno odmah na početku istaknuti da su tek podjelom Rimskog Carstva stvoreni uvjeti za uspostavljanje pravnih odnosa na Jadranu. Naime, Rimljani su nakon osvajanja cijelog Sredozemlja, pa samim tim i jadranske obale, smatrali da je Jadransko more praktički njihovo, tj. da je njihovo unutrašnje more, pa obzirom na to nije bilo ni uvjeta za stvaranje pravnih odnosa jer se u tom slučaju na čitavom Jadranu pojavljuje jedna jedina država. Rimljani su u to doba, unatoč starijem grčkom shvaćanju da pravo iskorištavanja morskog bogatstva pred obalama pripada samo držatelju obale, mislili da je more, kao i zrak, zajedničko dobro, *res communis*, da je ono extra commercium i da ne može pripadati pojedincu, te da je jurisdikcijski podložno vlasti "rimskog naroda", odnosno države. Međutim, poslije, podjelom Rimskog Carstva, te stvaranjem novih država, ne samo na Jadranu već uopće u svijetu, postavilo se pitanje razgraničenja na moru. Naime, uspostavo novih država trebalo je riješiti i pitanje jurisdikcije na moru. Napuštajući stajalište Rimskog Carstva, razgraničenje na moru počelo se ostvarivati na različite načine. Međutim, u tom razgraničenju zadržano je stajalište koje je zastupao i Rim da se jurisdikcija nad morem priznaje samo državi, a ne pojedincu; istina, sad ne u čitavom morskome prostoru, već u točno određenim pojasima pred njezinom obalom. Na taj način uspostavljena su opća pravna načela o jurisdikciji nad morem država u blizini njihovih obala.

Takav tijek događaja, imajući u vidu da vlast na moru ponajviše zavisi od vlasti na kopnu, uvjetovao je da na Jadranu dođe do sukobljavanja različitih interesa i borbe za prevlast nad obalama. Stvaraju se nove države, kojima je prvenstveni cilj bio zauzeće obale, i to osobito istočne jadranske obale, koja je, s obzirom na svoje zemljopisno obilježje, imala bitnog utjecaja za prevlast na moru, a samim tim i na plovidbu i na pomorske veze srednje Europe s Istokom.

Vrijedno je istaknuti da su u to doba, odnosno u 9. i 10. stoljeću, Hrvati i praktički vladali Jadranom.

To doba karakteristično je i po usponu Venecije kao najjače pomorske sile na Jadranu te njezinu shvaćanju o apsolutnom pravu na Jadran, koje je inače naišlo na protivljenje ostalih država. Takva veza nije se mogla održati jer je bila protivna tadašnjoj pravnoj doktrini.

U to vrijeme, suprotno takvu shvaćanju Venecije, car Karlo VI. 1717. godine proglašava deklaraciju o slobodi otvorenog Jadrana, koja je unatoč protivljenju Venecije

u potpunosti provedena u život. Nakon toga, Venecija donosi odluku kojom zabranjuje svojim podanicima ribolov u tršćanskim obalnim vodama, proglašava također svoju zonu neutralnosti na svega tri milje od obale, priznaje Travničkim ugovorom iz 1754. godine dubrovačke obalne vode, i na taj način posredno priznaje i spomenutu deklaraciju.

Od tada praktički nestaje apsolutne vlasti Venecije na Jadranu, pa se može reći da su ostvarena načela međunarodnog prava, da je otvoreno more slobodno i da se vode uz obale nalaze pod suverenom obalnih država.

Međutim, dugo je vremena još proteklo dok je došlo do kodifikacije tih načela.

U svibnju 1797. Venecija prestaje postojati kao nezavisna država (Napoleonovom odlukom), a Austrija mirom u Campoformiju u listopadu 1797. dobiva Veneciju i sve njezine teritorije, a nakon Napoleonova pada mirom u Beču 1813. godine dobiva cijelu sjevernu i istočnu jadransku obalu od Venecije do Kotora. Tako, najveći dio istočne obale potpada pod jedinstvenu političko-teritorijalnu vlast, a samim tim uspostavlja se i jedinstvena vlast nad vodama najvećeg dijela istočnog Jadrana.⁵

Nakon prvog svjetskog rata dolazi do pada Austro-Ugarske Monarhije i do velikih političkih promjena na Jadranu. Naime, uspostavlja se na istočnoj obali nova država, Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, poslije nazvana Jugoslavija, pa su u to doba na Jadranu tri obalne države: Italija, Jugoslavija i Albanija. Ovdje treba istaknuti da je tad veći dio istočne jadranske obale podijeljen između tadašnje Jugoslavije i Italije. Naime, Londonskim i Rapalskim ugovorom Italija je dobila Istru, Zadar i Lastovo, pa je tako osim zapadne obale imala sjevernu i dio istočne obale, dok je tadašnjoj Jugoslaviji pripao ostali dio istočne obale sve do granice s Albanijom. Međutim, nakon drugog svjetskog rata Istra, Zadar i Lastovo priljučuju se bivšoj Jugoslaviji, i tako najveći dio istočne jadranske obale ponovno potpada pod jedinstvenu političko-teritorijalnu vlast, pa se nanovo uspostavlja i jedinstvena vlast nad morem najvećeg dijela istočnog Jadrana. Dakle, u to vrijeme, nakon drugoga svjetskog rata, na Jadranu su tri nezavisne države, ali, treba naglasiti, veći dio jadranskih obala zauzimaju Italija i tadašnja Jugoslavija, a Albaniji pripada samo manji dio, na jugu istočne jadranske obale.

Budući da je u to doba došlo i do kodifikacije materije o pravu mora, prirodno, svaka je od spomenutih država donijela i svoje propise o iskorištavanju svoga morskog prostora, pa se na tim prostorima osim međunarodnog prava vrijede i nacionalni propisi. Zato ćemo se nešto više zadržati na nacionalnim propisima tih država, a koji se odnose na pravo mora i koji imaju utjecaja na pravne odnose na Jadranu. Naime, postojeće države imaju svoju vlast nad pojasima svojih obalnih morskih područja i njihovim podmorjem suglasno propisima koje su donijele u skladu s međunarodnim pravom. One također imaju i određena prava na otvoreno more što im pripadaju na osnovi međunarodnog prava. Nacionalni propisi spomenutih država različito utvrđuju širinu obalnih morskih područja i sadržaja vlasti, koje one vrše u tim područjima.

Širinu teritorijalnog mora Italija i bivša Jugoslavija utvrdile se na 12 morskih milja. Naime, Italija je plovidbenim Zakonom iz 1942. godine odredila širinu teritori-

jalnog mora od 6 morskih milja, ali Zakonom od 14. kolovoza 1974. proširuje ga na 12 morskih milja.⁶ Tadašnja Jugoslavija još 1948. godine Zakonom o obalnom moru određuje širinu teritorijalnog mora na 6 morskih milja, zatim 1965. godine na 10 morskih milja, a od 7. svibnja 1979., konačno, izmjenom spomenutog Zakona, ta se širina utvrđuje na 12 morskih milja. Tako su tad bivša Jugoslavija i Italija imale istovjetnu širinu teritorijalnog mora. Međutim, Albanija, iako je Zakonom o granicama iz 1970. godine utvrdila širinu teritorijalnog mora na 12 morskih milja, 23. veljače 1976. proširuje ga na 15 morskih milja, što je suprotno međunarodnopravnim normama o širini teritorijalnog mora. Iz tog razloga došlo je i do protesta mnogih država, pa i tadašnje Jugoslavije. Inače, treba reći da Albanija nije ni potpisnik nove Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, koja svojim odredbama također određuje širinu teritorijalnog mora od 12 morskih milja.⁷

Osim teritorijalnog mora sve zemlje na Jadranskom moru u svom obalnom području pod svojom pravnom vlašću imaju i unutrašnje morske vode u granicama utvrđenima svojim propisima. Tadašnja Jugoslavija uz kategoriju obalnih voda (unutrašnje morske vode i teritorijalno mora) u to vrijeme ima i epikontinentalni pojas, koji je obuhvaćao morsko dno i podzemlje podmorskih prostora izvan granice teritorijalnog mora do crta utvrđenih međunarodnim sporazumom, a to iz razloga što se na Jadranu ne može primijeniti širina epikontinentalnog pojasa utvrđena Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora jer njegova širina to ne dopušta. Imajući u vidu da u to vrijeme najveći dio istočne obale pripada tadašnjoj Jugoslaviji i da obale bivše Jugoslavije i Italije leže jedna nasuprot drugoj, te da se nalaze u moru kojem je širina manja od utvrđene širine epikontinentalnog pojasa međunarodnim pravom, trebalo je epikontinentalni pojas razgraničiti u skladu s člankom 83. spomenute Konvencije. Međutim, ovdje treba napomenuti da je u cilju razrješenja tog pitanja, mnogo prije no što je donešena nova Konvencija o pravu mora, na osnovu odredbi Ženevske konvencije o epikontinentalnom pojasu (1958.g), točnije, 8. siječnja 1968. g. Italije i Jugoslavije a koji je stupio na snagu 21. siječnja 1970. g.⁸ Sporazum je postignut primjenom načela crte sredine i priznavanjem epikontinentalnog pojasa za svaki otok.

Treba istaknuti da, iako, međunarodno pravo omogućuje primjenu novog međunarodnopravnog instituta gospodarskog pojasa koji je ustanovljen odnosno, bolje rečeno, kodificiran Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora, nijedna država na Jadranu nije iskoristila tu mogućnost pa u to doba na Jadranu nema gospodarskog pojasa jer kako smo već rekli nije proglašen ni od jedne jadranske države.

Iduće razdoblje karakteristično je po tome što je došlo do raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i pojave novih međunarodnopravnih subjekata, odnosno država na Jadranu. Naime, danas je tu više novih država tako da su jadranske obale pod suverenost Italije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Savezne Republike Jugoslavije i Albanije, što ima za posljedicu i potrebu razgraničenja morskog prostora i reguliranja pravnih odnosa između tih država. Naravno, preduvjet razgraničenja morskog prostora jest rješenje, odnosno utvrđivanje državnih granica između novost-

voreni država. U svakom slučaju rezgraničenje morskog prostora između jadranskih zemalja danas je prilično olakšano u usporedbi s prethodnim razdobljem, s obzirom na to da je ta materija već uvelike kodificirana novom Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora. Imajući to na umu, treba poći sa stajališta da je praksa prihvatila načelo pravednosti i da to načelo također prihvaća i nova Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, pa s obzirom na to razgraničenje morskog prostora na Jadranu treba postići jedino putem sporazuma između zainteresiranih država uz primjenu načela pravednosti.

Hrvatska, kao jedna od država koje pod svojom suverenostu ima najveći dio istočne obale Jadrana, pred donošenjem je novog Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, pa će njegovom pojavom, s obzirom na njegove odredbe (naravno, ako se prijedlog prihvati, što je vrlo vjerojatno, po našem mišljenju, nema razloga da to ne bude) doći do bitne izmjene u pravnim odnosima na Jadranu. Naime, odredbama novog Zakona Hrvatska predviđa prvi gospodarski pojas na Jadranu, a njegovim proglašenjem bitno će se mijenjati i pravni odnosi na tom moru. Imajući to na umu, nešto više ćemo reći o prijedlogu novog Zakona, odnosno o njegovim odredbama koje se odnose na uređenje morskih i podmorskih prostora Republike Hrvatske. Tako, Zakonom se regulira da gospodarski pojas Republike Hrvatske obuhvaća more, morsko dno i njegovo podzemlje od vanjske granice teritorijalnog mora u smjeru pučine do vanjske granice gospodarskog pojasa, odnosno do njegove granice sa susjednim državama. Dakle, Zakon konkretno ne određuje vanjsku granicu gospodarskog pojasa, što je i opravdano, jer se na Jadranu ne može primijeniti u cjelini dopuštena širina gospodarskog pojasa zato što širina Jadrana to ne omogućuje. Zbog toga će se za utvrđivanje vanjske granice gospodarskog pojasa morati primijeniti odredbe članka 74. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora. Njime se određuje da će se razgraničenje gospodarskog pojasa između država kojih se obale dodiruju ili su sučelice ostvariti sporazumom u skladu s međunarodnim pravom kako stoji u članku 38. Statuta Međunarodnog suda, radi postizanja pravednog rješenja. Glede epikontinentalnog pojasa Zakon određuje da taj pojas obuhvaća morsko dno i morsko podzemlje izvan vanjske granice teritorijalnog mora Republike Hrvatske u smjeru pučine do vanjske granice epikontinentalnog pojasa, odnosno njegove granice sa susjednim državama. Znači, zadržava se isti kriterij kao za gospodarski pojas glede utvrđivanja vanjske granice epikontinentalnog pojasa. Inače, Zakonom se utvrđuje da se suverenitet Republike Hrvatske na moru prostire na unutrašnje morske vode i teritorijalno more Republike Hrvatske, na zračni prostor iznad njih te na dno i podzemlje tih morskih prostora. Određuje se da u svom gospodarskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu Republike Hrvatske ostvaruje suverena prava i jurisdikciju radi istraživanja, iskorištavanja, zaštite, očuvanja i unapređivanja prirodnih morskih bogatstava, uključujući bogatstva na morskome dnu i u morskome podzemlju te radi obavljanje drugih gospodarskih djelatnosti. Zakonom se također utvrđuje da Republika Hrvatska štiti more od onečišćenja, čuva i unapređuje morski okoliš.

Za očekivati je da će i ostale novoformirane jadranske države svojim nacionalnim propisima regulirati odnose

na svojim morskim prostorima i da će se uskoro stvoriti uvjeti za razgraničenje morskog prostora između sadašnjih zemalja na Jadranu i na taj način urediti novi pravni odnosi na Jadranu.

Na kraju, treba reći da će proglašavanjem gospodarskog pojasa drugih jadranskih država praktički ja Jadranu nestati otvorenog mora, kao instituta međunarodnog prava. To će imati za posljedicu i uspostavu drugog režima glede obavljanja ribolova, pa će na neki način doći i do ograničenja slobode plovidbe jer će u ostvarivanju svojih prava i ispunjavanju svojih dužnosti u gospodarskom pojasu države morati dolično poštivati prava i dužnosti obalne države i pridržavati se Zakona i propisa koje je ona donijela u skladu s odredbama Konvencije o pravu mora i s drugim propisima međunarodnog prava.

ZAKLJUČAK

Pravni odnosi na Jadranu, gdje se danas nalazi više nezavisnih država, regulirani su međunarodnim propisima i nacionalnim propisima obalnih država. Naime, postojeće jadranske države imaju pravnu vlast nad pojasima svojih obalnih morskih područja i njihovim podmorjem te ribolovna i druga prava u otvorenom moru, koja im pripadaju po današnjim propisima međunarodnog prava. Međutim, tijekom stoljeća na Jadranu su se pravni odnosi mijenjali, počevši od podjele Rimskog Carstva pa sve do današnjih dana. Povijest je zabilježila da je stoljećima dolazilo do sukobljavanja različitih interesa i borbe za prevlast na obalama i na moru. Kao posljedica tih sukoba dolazi do uspostave novih država na Jadranu, pa se postavilo i pitanje jurisdikcije na moru. Naime, u to doba prihvaćalo se stajalište, koje je zastupao i Rim, da se jurisdikcija nad morem priznaje samo državi, a ne pojedincu. Međutim, za razliku od Rima, prihvaća se stajalište da ta jurisdikcija ne bude na čitavom morskom prostoru, već u točno određenim pojasima pred državnom obalom, tako se prvi put uspostavljaju opća pravna načela o jurisdikciji nad morem država u blizini njihovih obala i načelo da je otvoreno more slobodno more, Ipak, dugo je vremena još proteklo dok je kodificirana ta materija. Tek u dvadesetom stoljeću, za razliku od prethodnog razdoblja kad je na moru praktički bilo u uporabi samo običajno pravo, dolazi do kodifikacije i uspostavljanja međunarodnih pravnih norma glede jurisdikcije na moru.⁹

U radu je prikazan historijski razvoj pravnih odnosa na Jadranu s tim što su oni obrađeni imajući u vidu nacionalne propise obalnih država i međunarodnopravna pravila.

Raspad Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i uspostavljanje novih međunarodnopravnih subjekata, odnosno država na Jadranu, imali su za posljedicu i uspostavu novih pravnih odnosa, pa se kao objektivna potreba postavlja utvrđivanje razgraničenja morskog prostora i određivanje novih granica na moru.

BILJEŠKE

¹ Izvor podataka: I. Rubić, Pomorska enciklopedija, knj. 3., Zagreb 1976., 135.

² I. Rubić, Pomorska enciklopedija, knj. 3., Zagreb 1976., 135

³ Vidi o tome bliže u: B. Kojić, Značaj Jadranskog mora za Jugoslaviju, Zbornik Pravnog fakulteta, 2-3, Zagreb 1973., 131.

⁴ B. Kojić, Značaj Jadranskog mora za Jugoslaviju, Zbornik Pravnog fakulteta, 2-3, Zagreb 1973., 132.-133.

⁵ Propast Venecija i dolazak Austrije na istočni Jadran, B. Kojić, Pomorska enciklopedija, knj. 3., Zagreb 1976., 165.

⁶ Law of the Sea (Bulletin) No. 1 September 1983. office of the special representative on the secretary - general for the law the Sea. p. 42.

⁷ Vidi poblje: D. Rudolf, Terminologija međunarodnog prava mora, Split 1980., 252.

⁸ Vidi poblje o razgraničenju epikontinentalnih pojava tadašnje Jugoslavije i Italije u: Epikontinentalni pojas, grupa autora, redakcija D. Rudolf, Split 1976., 102. - 107., D. Rudolf, Međunarodno pravo mora, Zagreb 1985., 289. - 291.

⁹ Prvi pokušaj kodifikacije uslijedio je tek 1930. godine kad je na inicijativu Lige naroda sazvana u Hagu kodifikacijska konferencija sa zadaćom da se izvrše kodifikacije o državljanstvu, teritorijalnom moru i međunarodnopravnoj odgovornosti države. Taj pokušaj nije uspio jer nije došlo do suglasnosti, pa zato nije donesena nikakva konvencija. Tek 1958. godine u Ženevi dolazi do prve kodifikacije materije o pravu mora, pa su tad usvojene četiri konvencije: Konvencija o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu, Konvencija o otvorenom moru, Konvencija o ribolovu i očuvanju bioloških bogatstava otvorenog mora i Konvencija o epikontinentalnom pojasu.

Godine 1982. u Montego Bayu (Jamaika) usvaja se Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, pa je njezinim prihvaćanjem praktički sjedinjena materija o pravu mora.

LITERATURA

B. Kojić, Značaj Jadranskog mora za Jugoslaviju, Zbornik Pravnog fakulteta, knj. 2-3, Zagreb 1973.

I. Rubić, Jadransko more, veličina i položaj, Pomorska enciklopedija, knj.3., Zagreb 1976.

D. Rudolf, Međunarodno pravo mora, Zagreb 1985.

D. Rudolf, Terminologija međunarodnog prava mora, Split 1980.

V. Degan, Međunarodno pravo mora, Zagreb 1989.

S. Lakoš, Isključiva ekonomska zona i plovidba na Jadranu, Pomorski zbornik, 21, Rijeka 1983.

Grupa autora, red. D. Rudolf, Epikontinentalni pojas, Split 1976.

Grga Novak, Jadransko more, Povijest, Pomorska enciklopedija, knj. 3., Zagreb 1976.

S. Lakoš, Formiranje plovidbenog pravca i plovidbenih putova na Jadranu, Pomorski zbornik, 23., Rijeka 1985.

N. Katičić, Razvoj međunarodnih pravnih odnosa na Jadranu, Pomorska enciklopedija, knj.3, Zagreb 1976.

V. Ibler, Isključiva gospodarska zona s posebnim osvrtom na Jadran, Pomorski zbornik, 21., Rijeka 1983.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, prijevod, grupa autora. red. D. Rudolf, Split 1983.

HOW DID THE COLLAPSE OF YUGOSLAVIA AND THE RECOGNITION OF THE NEW INTERNATIONAL LAW SUBJECTS AFFECT LEGAL RELATIONS IN THE ADRIATIC

Summary

Bearing in mind the fact that the sea is not legally a unique area and that its legal status depends upon the government of the certain country or upon the international community, this paper has discussed legal relations in the Adriatic both from the point of view of international law of the coastal countries and of international law.

The legal relations have been examined since the beginning up to now. The legal relations after the World War II have been particularly discussed because at the time they were codified. So the states existing at that time regulated sea exploitation by means of their national laws thus resulting in the fact that today besides international law, national laws are in force. The period after the collapse of the Socialist Federative Republic of Yugoslavia and the appearance of the internationally recognized law subjects - i.e. states has been discussed from the point of view of legal relations between new states and legal regulations within our country.